

RYIJYSTÄ RELIEFIIN

Anastasia Poljatschenko

Taiteen kandidaatin opinnäyte

Taiteen ja suunnittelun korkeakoulu Aalto-yliopisto

Muotoilun laitos

Muotoilun pääaine

2017

Tekijä Anastasia Poljatschenko

Työn nimi Ryijystä reliefiin

Laitos Muotoilun laitos

Koulutusohjelma Muotoilun pääaine

Vuosi 2017

Sivumäärä 28

Kieli suomi

Tiivistelmä

Opinnäytetyöni aihe on mummini kanssa yhteistyössä toteutetut tekstiiliteokset, joiden inspiroimana toteutin kokeellisia seinävaateluonnoksia.

Toteutimme mummini kanssa kaksi ryijyä, jotka solmimme perinteiselle pohjakankaalle. Yhteistyössämme minä toimin suunnittelijana ja mummi ryijyjen asiantuntijana.

Ryijyjen parissa työskentelyn myötä syntyi paljon uusia ideoita, joita aloin työstämään erillisenä projektina. Toteutin ryijyn kaltaisia seinävaatteita, joihin solmin mm kirpputoreilta ostettuja kankaita. Teokset koostuvat osittain ryijysolmuista, (osa on aukileikattuja ja osa -leikkaamattomia), kirjonnasta ja punonnasta. Jatkoprojekti näyttää lopputuloksen, kun työskentelen itsenäisesti ja tinkimättä perinnetekstiilin innoittamana.

Työskennellessäni näiden kahdenlaisten teosten parissa, pohdin niiden erilaisuutta ja päädyin siihen, että koin perinteisten ryijyjen solmimisen olevan rinnastettavissa maalaamiseen ja kokeellisten seinävaatteiden työstötavan muistuttavan enemmän veistämistä. Kyseessä on teknisesti kaksi samankaltaista teosta, kun solmujen perusrakenne on sama, mutta silti lopputulokset ja työskentely ovat luonteeltaan täysin erilaiset.

Molempia projekteja leimaa kuosien samankaltaisuus ja niissä toistuva vesivärien innoittama tekstuuri.

Avainsanat ryijy, tekstiilireliefi, seinävaate,

SISÄLLYSLUETTELO

1	Johdanto	1
2	Ryijystä lyhyesti	3
3	Yhteistyöprojekti	6
3.1	Suunnittelu	7
3.2	Materiaalit	11
3.3	Työskentely	12
3.4	Lopputulos	13
4	Ryijystä tekstiilireliefiin	17
4.1	Luonnostelu	17
4.2	Työskentely	19
4.3	Lopputulos	22
5	Yhteenveto	25
6	Lähteet	28

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aihe on mummini kanssa yhteistyössä toteutetut tekstiiliteokset, joiden inspiromana toteutin kokeellisia seinävaateluonnoksia.

Toteutimme mummini kanssa kaksi ryijyä, jotka solmimme perinteiselle pohjakankaalle, käyttäen lankamateriaalina pelkästään villaa. Yhteistyössämme minä toimin suunnittelijana ja mummi ryijyjen asiantuntijana, sillä hänellä on vuosien kokemusta ryijyjen solmimisesta. Suunnitelmana oli toteuttaa yhteen sopivat seinätekstiilit, jotka toimisivat teosparina. Suunnittelin 20 ryijyluonnosta, joista mummi valitsi toteutettavaksi yhden ja minä toisen. Näin lopulliset teokset ovat eräällä tapaa minun ja mummini muotokuvat: ne kuvaavat meidän visuaalisten mieltymystemme eroja, sekä kahta eri persoonaa ja tyyliä.

Ajatus yhteisestä projektista sai alkunsa halusta tehdä yhteinen tekstiiliteos. Ryijy kiehtoo meitä molempia, vaikka näemmekin sen hieman eri silmin. Mummin ensimmäinen ryijymuisto on hänen äitinsä tekemä rekiryijy, joka toimi talvella lämmikkeenä. Minun muistoni taas liittyy siihen, kun eräänä kesänä solmimme mummin ja siskon kanssa jämälangoista miniryijyä kesämökin kuistilla. Lopputuloksena olivat pienet taideteokset, jotka ripustettiin seinälle. Ajatus uuden ryijyn tekemisestä oli kutkuttanut mummin mieltä jo pidemmän aikaa, mutta sopivaa ryijymallia ei tuntunut löytyvän valmiiden ryijypakettien valikoimasta. Tästä lähti liikkeelle ajatus oman ryijyn suunnittelusta.

Mummille ryijyssä on tärkeää tietynlaisen perinteikkyyden säilyttäminen, esimerkiksi sen materiaalien kautta. Siksi pohjakankaat tilasin Suomen perinnetekstiilit Oy:ltä ja lankamateriaaleina käytimme pelkästään villaa. Kuosien puolesta mummi ei suosi niitä perinteisimpiä malleja, vaan on enemmän kiinnostunut moderneista ja abstrakteista malleista. Koska kumpikaan meistä ei ole erityisen kiinnostunut perinteisistä ryijyistä, oli helppoa löytää yhteinen sävel lopullisten kuvioiden valinnassa. Ryijyn perinteikkyyys näkyy myös toteuttamiemme seinätekstiilien muodossa: pystysyönnässä oleva suorakaide. Mummi on solminut useita ryijyä, joista kaksi koristavat hänen kotinsa seiniä.

Toinen on Reino Kosken suunnittelema Huurre- niminen ryijy ja toisen suunnittelija on tuntematon. Kumpikaan ei edusta perinteistä ryijyyttä, vaan ne ovat maalauksellisia teoksia. Molemmilla ovat pääroolissa enemmän värit, kuin muoto ja viiva. Solmittavien ryijyjen valintaan vaikutti aina se, että niiden tuli sopia kodin sisustukseen. Mummin hienostunut ja persoonallinen tyyli sisustuksessa näkyy myös hänen ryijyissään. Hän kertoo, että sininen väri on aina miellyttänyt (Rajala 2017) ja sitä löytyikin runsaasti etenkin eteisen seinää koristavasta ryijystä.

Yhteistyömme myötä syntyi paljon uusia ideoita, joita aloin työstämään erillisenä projektina. Toimitin ryijyn kaltaisia seinävaatteita, joihin solmin mm kirpputoreilta ostettuja kankaita. Teokset koostuvat osittain ryijysolmuista, (osa on aukileikattuja ja osa -leikkaamattomia), kirjonnasta ja punonnasta. Jatkoprojekti näyttää lopputuloksen, kun työskentelen itsenäisesti ja tinkimättä perinnetekstiilin innoittamana.

Työskennellessäni näiden kahdenlaisten teosten parissa, pohdin niiden erilaisuutta ja päädyin siihen, että koin perinteisten ryijyjen solmimisen olevan rinnastettavissa maalaamiseen ja kokeellisten seinävaatteiden työstötavan muistuttavan enemmän veistämistä. Kyseessä on teknisesti kaksi samankaltaista teosta, kun solmujen perusrakenne on sama, mutta silti lopputulokset ja työskentely ovat luonteeltaan täysin erilaiset. On kiehtovaa, miten suuri vaikutus eri materiaalilla ja sen vaihtelevalla rytmillä voi olla lopputulokseen, sekä teoksen työstämiseen.

Molempia projekteja leimaa kuosien samankaltaisuus ja niissä toistuva vesivärien innoittama tekstuuri.

Opinnäytetyön kirjallista osuutta varten tutustuin teoksiin Ryijy elää (Sopanen, Tuomas & Willberg, Leena 2008) ja Ryijy (Toikka-Karvonen 1971). Ryijytaiteilijoista käsittelen tarkemmin Eva Brummeria ja Uhra-Beata Simberg-Ehrströmiä. Tekstiiliveistämistä pohtiessa tutustuin Irma Kukkasjärven tuotantoon ja työskentelyyn.

2 RYIJYSTÄ LYHYESTI

Ryijy on pitkänukkainen tekstiili, joka rakentuu loimi-, kude- ja nukkalangoista. Se on harvaan nukitettu tekstiili, jolla on tänä päivänä enemmän taidearvoa, kuin käytännönarvoa. Ryijyn alkuperäisessä käyttötarkoituksessa sitä käytettiin lämmikkeenä ja peitteena, jolloin nukkapuoli oli alas päin ja siksi myös nurja puoli oli usein koristeellisempi. Sana ryijy tulee alkujaan muinasskandinaavisista sanoista “ry” ja “ru”, jotka tarkoittavat mm. karkeaa ja takkuista (“Ryijy”. Wikipedian [www-sivusto](https://fi.wikipedia.org/wiki/Ryijy). <<https://fi.wikipedia.org/wiki/Ryijy>> 24.3.2016).

Kyseinen solmimistekniikka tunnetaan jo kivikaudelta, jolloin tekstiili on jäljitellyt eläimen taljaa. Kun tämä tekniikka on ajan myötä saanut uusia ulottuvuuksia ja kehittynyt eri suuntiin, on syntynyt mm. mattoja ja ryijyjä. Toisin kuin matot, ryijyt ovat pitkänukkaisia ja harvaan solmituja. Sen takia matto soveltuu paremmin lattialle ja ryijy lämmikkeeksi.

Ryijyt kudotaan yleensä kangaspuissa. Pystysuoriin loimiin kudotaan vaakasuoraan kude ja nukka, jotka vuorottelevat riveissä. Perinteisesti nukka solmitaan siten, että se peittää edellä kudotut kuteet, jolloin pohjakangas jää näkyvistä. (Sopanen, T. & Willberg, L. 2008, 13-15).

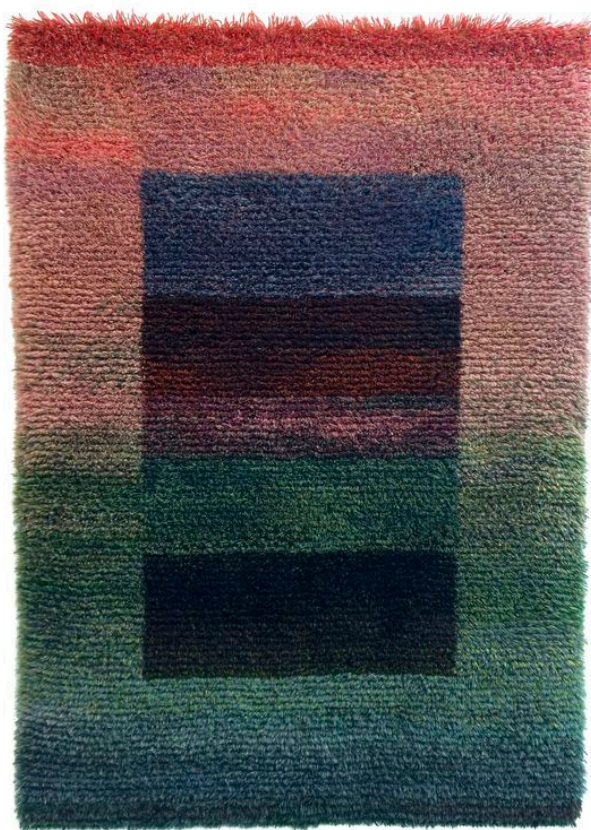
Pitkään ryijyjen kuvioaiheina olivat abstraktit muodot. 1700-luvulla alkoi muutos, kun ryijyihin liitettiin esittäviä kuvioita, esimerkiksi ristejä, tiimalaseja ja muita kristillisiä kuvioaiheita. Myös linnut olivat suosittu aihe. Kun 1800-luvun jälkipuoliskolla ryijyt oli peitteinä korvattu uuden aikaisilla päiväpeitoilla ja morsiusryijyperinnekin alkoi jo väistyä, nämä perinteiset tekstiilit nostettiin seinälle. Koska niiden tehtävä ei enää ollut lämmittää, vaan olla koristeena, nukkamäärä väheni ja kuvionneista ja väreistä tuli näyttävämpiä. 1930-luvulla seinäryijy oli jo olennainen osa kodin sisustusta niin maalais-, kuin kaupunkikodeissakin. Se oli myös merkki sen ajan sisustustrendien seuraamisesta. Kun ryijyjen tekemisestä tuli suosittua, yleistyi valmiille pohjalle solmiminen. Tällöin kangaspuita ei tarvita, vaan kangas ostetaan valmiina: nukkarivit on jätetty tyhjiksi ja nukat solmitaan jälkikäteen. (Sopanen, T. & Willberg, L. 2008, 29-56)

Eva Brummer on yksi ryijymaailman rohkeimmista uranuurtajista. Taidemaalarin ja tekstiilitaiteilijan koulutuksen saanut Eva loi tekniikan, joka karttoi kurinalaisia solmukarttoja ja ruutupiirustuksia. Työskentely oli vaistonvaraista ja sen pohjana toimi vain väriluonnos: kutoja sai enemmän vapautta, kun jokaista solmua ei ollut määritetty etukäteen. Tällä tekniikalla toteutettu ensimmäinen teos oli menestys, kun se voitti Käsitöiden Ystävien kilpailussa (v. 1933) ensimmäisen palkinnon. Tämä ryijy oli jotakin ennennäkemätöntä, sillä sen kuviointi ei ollut tarkkaa, viivat olivat vinoja ja värialueet häipyivät toisiinsa. Ryijy alkoi sen värienkäytön puolesta muistuttaa maalausta. Koska yhdessä nukkatupsussa saattoi olla useita värejä, jälki oli vivahteikasta, kuin olisi pensselillä sekoittanut värejä. (Toikka-Karvonen 1971, 353-355)

Myös Uhra Simberg-Ehrström (s1914) on vaikuttanut voimakkaasti ryijyn kehitykseen omalla tyyllillään. Alkuperäiseltä ammatiltaan taidemaalaria ja Hugo Simbergin tyttärtä, kutsutaan väri-ryijyn luoja. (Toikka-Karvonen 1971, 367.) Simberg-Ehrströmin tyyli on muotojen puolesta yksinkertainen, mutta värienkäytöltään runsas, rohkeaa ja kylläistä. Se on värialueiden järjestyä ja niiden yhteen häivyttämistä. Toisin kuin Brummer, Simberg-Ehrström oli järjestelmällinen ja kurinalainen suunnitellussaan ryijyjä. Siksi teoksille tehtiin ensin ruutupiirroksia, eikä toteutusta tehty vapaalla kädellä.

Eva Brummer: Kesäyö, 1946-1949

Uhra Simberg-Ehrström: Rusko, 1966

“Jos Eva Brummer on tuonut ryijysuunnitteluun muotojen ja hahmojen, kokonaiskomposition hahmojen runollisuuden ja sielullisen sisällön, Uhra Simberg-Ehrström on puolestaan kehittänyt värien syvällisen runollisuuden niin pitkälle, että näillä keinoilla voidaan jo ulottua puhtaan taiteellisen luomisen tasolle.” (Toikka-Karvonen 1971, 378)

Irma Kukkasjärvi (os. Hilska 1941 - 2011), oli suomalainen tekstiilitaiteilija, joka tunnetaan maailmanlaajuisesti etenkin hänen monumentaalisista tekstiiliteoksistaan, sekä julkisiin tiloihin suunnitelluista sisustustekstiileistään. Taideteollisuusliitto Ornamo nimesi Kukkasjärven Vuoden taiteilijaksi 1984. Irma Kukkasjärvi suunnitteli muun muassa Eduskunnan ja presidentin virka-asunnon Mäntyniemen sisustustekstiilikokonaisuudet. Taiteilijan teokset ovat usein kuvioaiheiltaan abstrakteja ja niissä käytetty värien kirjo on laaja. Kukkasjärven työskentelyprosessi alkoi värin ja muodon hahmottamisella, joka sitten toteutettiin tekstiilissä. Taiteilija on sanonut, että halusi teostensa olevan pysäyttäviä. (“Irma Kukkasjärvi”. Helsingin Sanomat. <<http://www.hs.fi/muistot/art-2000002625537.html>> 17.4.2017)

Irma Kukkasjärvi loi ryijyistä kolmiulotteisia, kun hän ei aina esittäytynyt ryijyjään seinällä, vaan ne saatettiin esittää veistoksen kaltaisina. Teokset vaihtelivat suurikokoisista pienikokoisiin ja niissä käytettiin materiaaleina mm. pellavaa, silkkiä, hevosenjousia ja metallilankaa. Teoksiin oman lisänsä toivat valot ja varjot, jotka heijastuivat ja syntyivät teosten eri korkuisilla pinnoilla. Värikirjo, joka syntyi jopa kahdeksalla eri langalla solmituista nukista, näyttäytyi epätasaisessa valossa edukseen. Tämä loi monivivahteisemman värimaailman, sekä elävämmän pinnan teoksille. (“Tunnetko ryijyn suomalaiset uudistajat?” Antiikki ja design. <<http://antiikkidesign.fi/uutiset/ryijy-uudistui-moderniksi>> 17.4.2017)

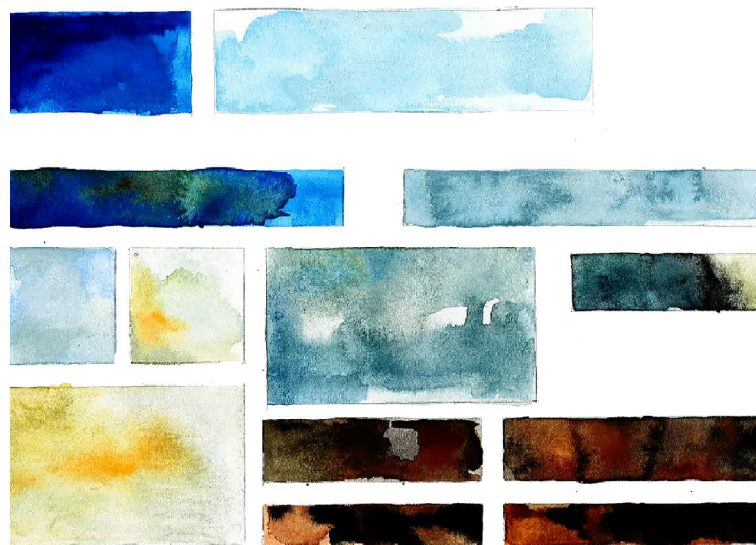
Kuru (1986) on Kukkasjärven tekstiiliteos, joka on esitetty pystyasennossa ja sitä on mahdollista tarkastella joka suunnalta. Se seisoo ikään kuin omilla jaloillaan, eikä roiku seinällä, kuten ryijyn olettaisi. Tässä tapauksessa ryijyjä on käytetty mielestäni enemmänkin rakennuselementteinä, jotka muodostavat lopullisen teoskokonaisuuden. Teoksessa on patsaan tuntua, jota vahvistaa sen hahmomainen muoto.

Kuru (1986) on Kukkasjärven tekstiiliteos, joka on esitetty pystyasennossa ja sitä on mahdollista tarkastella joka suunnalta. Se seisoo ikään kuin omilla jaloillaan, eikä roiku seinällä, kuten ryijyn olettaisi. Tässä tapauksessa ryijyjä on käytetty mielestäni enemmänkin rakennuselementteinä, jotka muodostavat lopullisen teoskokonaisuuden. Teoksessa on patsaan tuntua, jota vahvistaa sen hahmomainen muoto.

3 YHTEISTYÖPROJEKTI

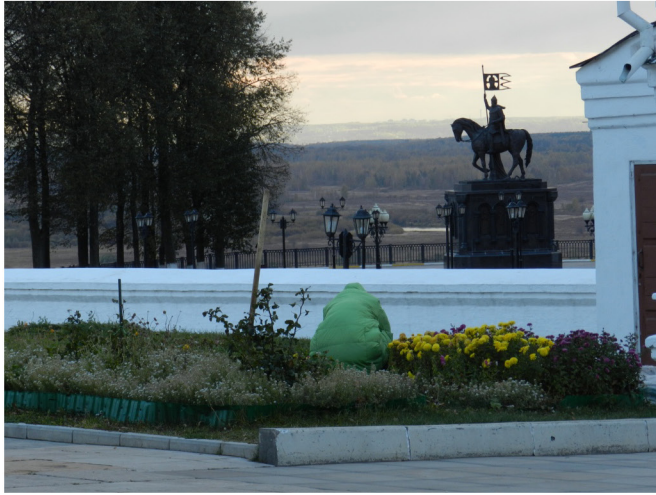
Mietimme mummini kanssa pitkään yhteistä isompaa tekstiiliprojektia, jossa minä toimin suunnittelijana, mutta jonka toteuttaisimme yhdessä. Aikaisemmin olemme toteuttaneet yhdessä muutaman neuleprojektin, joissa minä toimin suunnittelijana ja mummi neulojana. Nyt kuitenkin halusimme tehdä jotakin suuremmassa mittakaavassa ja siten, että minä en toimisi pelkästään suunnittelijana, vaan pääsisin mukaan toteutukseen. Lyhyen harkinnan jälkeen päädyimme ryijyihin. Mummilla oli kulunut vuosia edellisen ryijyn solmimisesta ja ajatus tämän tekniikan pariin palaamisesta innosti. Viimeisimmän ryijyn toteutuksesta oli kulunut noin 45 vuotta, joten taukoa oli ollut jo tarpeeksi. Minua taas ryijyt olivat alkaneet kiinnostaa tekstiilipintojeni aikana, joten päätös oli selvä. Päätimme toteuttaa kaksi saman mallista ja kokoista ryijyä, jotka olisivat teospari.

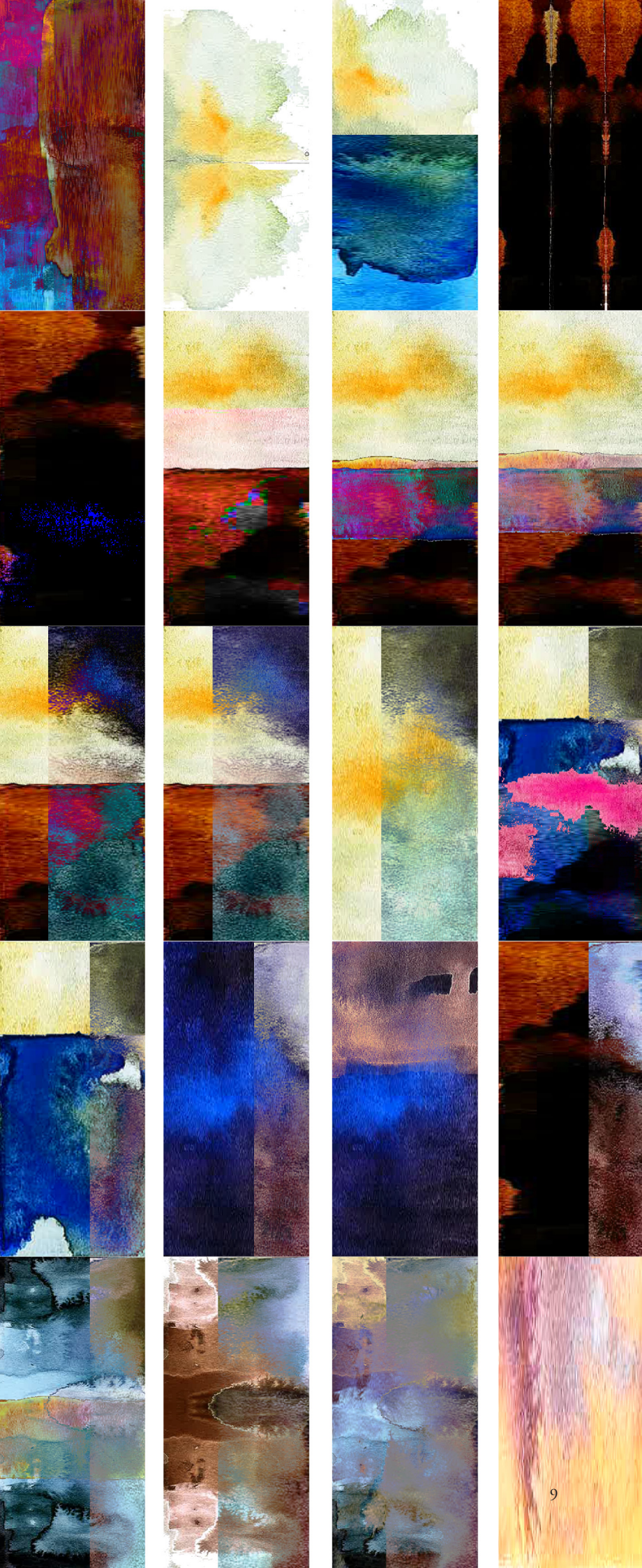
3.1 SUUNNITTELU

Aloitin ryijyn suunnittelun luonnostelemalla vesiväreillä ja päätin, että lopullisessa kuviossa tulee näkyä vesivärien liike ja luonne. Halusin toteuttaa abstraktin kuvion, jonka pääosassa ovat värit ja niiden sulautuminen toisiinsa tavalla, joka on saanut innoitusta vesivärien kevyestä ja hallitsemattomasta liikkeestä. Maalatessa käytin inspiraatiomateriaalina valokuvia, joita olin kuvannut matkallani Siperiassa. Poimin niistä värikombinaatioita ja tunnelmia, jotka sitten toteutin maalamalla. Maalasin eri kokoisia värimaisemia, käyttäen runsaasti vettä. Osan maisemista maalasin neliön tai ympyrän sisään, kun taas osa olivat vapaampia väriliukujen törmäyksiä paperilla, ilman kehyksiä. Lopullinen kuvio ei tuntunut syntyvän pelkällä maalaustekniikalla, joten skannasin luonnokset ja jatkoin niiden työstämistä koneella. Leikkasin, liitin, peilasin, häivyitin, toistin ja muutin värejä. Jälki ei näyttänyt enää käsin tehdyltä maalaukselta, mutta siitä pystyi erottamaan alun vesiväreillä työskentelyn. Myös Siperian utuinen ja maanläheinen värimaailma oli muuttunut, kun olin lisännyt reippaasti kontrastia, värien kylläisyyttä ja muuttanut osittain värisävyjä.

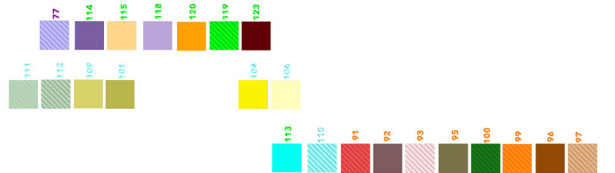
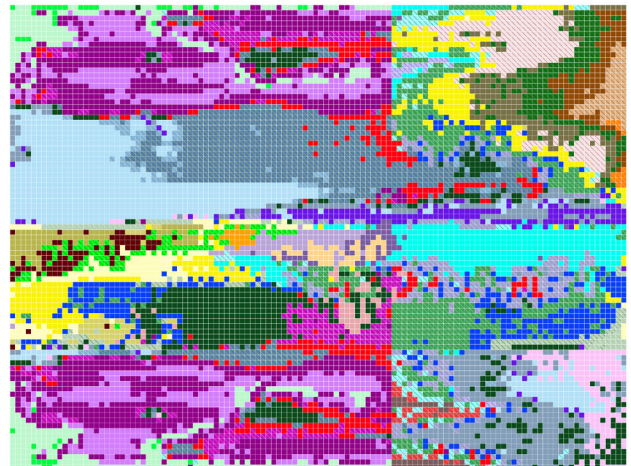
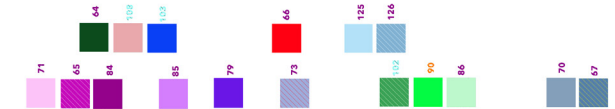
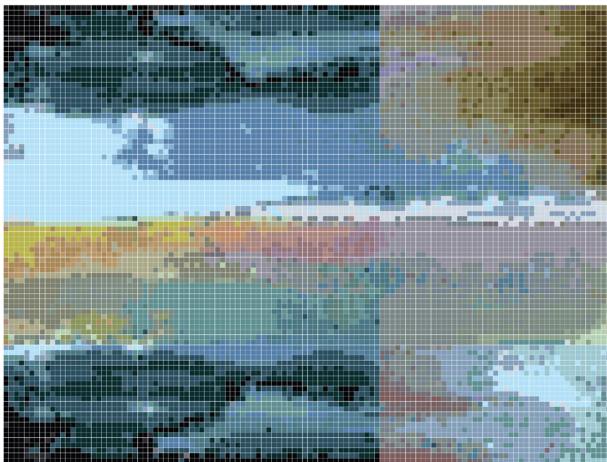

Alkuun hahmottelin ryijyä varten 20 erilaista visuaalista suunnitelmaa, joista valitsimme ne kaksi, jotka toteuttaisimme. Vaikka minä toiminkin teoksien suunnittelijana, oli tärkeää, että kuviot miellyttivät meitä molempia. Siksi myös mummi osallistui niiden valintaan. Tällä tavalla olisimme molemmat läsnä myös lopullisessa taideteoksessa. Minä valitsin toisen ja mummini toisen. Hänelle valinta oli selkeä ja osasin itsekin aavistaa sen jo etukäteen. Mummi valitsi sen, missä oli turkoosia ja runsaasti sinisen eri sävyjä. Oma valintani ei mummia heti vakuuttanut sen erikoisten väriyhdistelmien vuoksi, mutta lopulta olimme molemmat sitä mieltä, että juuri nämä kuviot (alin rivi, kaksi ensimmäistä vasemmalta) muodostavat sen parhaan yhdistelmän.

Seuraavaksi muokkasin kuoseista pikselikuviot, joiden leveydet ja korkeudet täsmäsivät jo hankittujen pohjakankaiden mittoihin. Jouduin karsimaan runsaasti värejä, jotta lopputulos ei olisi liian levoton. Aluksi näytin mummillemme suunnitelman, jossa oli reilu 60 erilaista nukkatupsua, mutta viisaampana hän kehotti karsimaan niitä vielä pikkuisen. Tein parhaani ja toin seuraavaksi näytille suunnitelman, jossa oli 40 erilaista nukkakombinaatiota. Pienen kädenväännön jälkeen päätimme, että tämä oli lopullinen versio.

3.2 MATERIAALIT

Meille oli tärkeää toteuttaa ryijy, joka on perinteinen materiaaliensa sekä työstömenetelmiensä puolesta. Valitsimme pohjakankaaksi pellavaloimeen villakuteella kudotun tekstiilin, joka on hankittu Suomen Perinnetekstiilit Oy:ltä. Käytimme nukkalankoina vain aitoa villaa, jotta seinävaate kestäisi auringon valon aiheuttamaa kulutusta, eivätkä värit haalistuisi. Päätimme ostaa lankoja sitä mukaa, kun työ eteni, sillä emme osanneet etukäteen arvioida lankojen tarkkaa kulutusta. Ennen työhön ryhtymistä kävimme läpi molempien lankavarastot, joista löysimme muutamia työhön sopivia värejä. Ryijyssä on käytetty eri paksuisia lankoja, ei vain yhtä kokoa. Syy oli se, että kaikkia värejä ei löytynyt tietyn paksuisena. Alussa tarkoitus oli käyttää pelkästään ohuempia lankoja, saman paksuisia, kuin oli käytetty mummin edellisissä ryijyissä. Tämä lankavalikoimasta johtunut suunnitelmien muutos osoittautui lopulta positiiviseksi asiaksi: Lankojen paksuuserot tekivät ryijyn pinnasta kauniin epätasaisen, kun sen tiheys muuttuu muutamien värien tahdissa.

3.3 TYÖSKENTELY

Perustimme työhuoneen mummin makuuhuoneeseen, jossa ikkunan äärellä, kirkkaassa päivän valossa, solmimme ryijyjä. Koska olin kehitellyt ryijyyn niin monta erilaista tupsua, työskentely oli ajoittain todella hidasta. Työpöydälle mummin työvälinerivistöön, neulojen, viivoittimien ja saksien sekaan, ilmestyi pian suurennuslasi. Tulostamani solmukartta oli liian pieniruutuinen, ja eri nukkakombinaatioita merkitsemään kehittelemäni symbolit olivat hankalalukuisia. Otin tämän huomioon seuraavaa solmukarttaa tehdessäni, minkä jälkeen suurennuslasia käytettiin huomattavasti vähemmän. Työskentely ryijyn parissa oli ahkeraa, ja se muistutti jonkinlaista väri-leikkiä. Innostuimme solmimisesta niin, että rivejä alkoi syntyä yllättävän nopeasti. Työn äärellä vierähti helposti tunteja, kun se oli verrattavissa myös eräänlaiseen meditatiiviseen harjoitukseen. Uusien värien ilmestyminen rivi riviltä kankaaseen innosti jatkamaan, ja olimme monesti malttamattomia lopettamaan.

Alkuun työskentely oli omalta osaltani kankeaa ja vaati totuttelua, ennen kuin se muuttui sujuvaksi. Pian kuitenkin osasin ulkoa osan lankojen värikoordinoinneista, jotka solmukartalla osoittivat, mikä nukkakombinaatio on vuorossa seuraavaksi.

Teimme solmimisessa käytetyt viivoittimet vanhojen puisien sälekaihtimien säleistä. Vaikka käytimme solmittaessa viivoitinta, lopputulos oli melko epätasainen. Tämä johtui useista yksittäisistä nukista.

Kun toinen ryijy valmistui, huomasimme sen olevan paljon tuuheampi kuin ensimmäinen. Työn edetessä olimme päätyneet käyttämään siinä enemmän paksuja lankoja, kuin ensimmäisessä ryijyssä. Viimeisimmän ryijyn pinta näytti elävämmältä ja molempien mielestä se oli mielenkiintoisempi. Lankojen värit näyttivät jopa kylläisemmiltä, kun ne tulivat monessa paikoin enemmänkin katsojaa kohti, kuin laskeutuivat riveittäin. Päätimme heti, että tämän ryijyn kohdalla rivien tasoitusta ja siistimistä ei tarvita. Muutamaa pidempää lankaa lukuun ottamatta, ryijy sai jäädä ilman trimmausta. Sen sijaan ensimmäisen ryijyn rivit tasoitin suoriksi, kuten perinteisissä ryijyissä on tapana.

3.4 LOPPUTULOS

Molemmat ryijyt olivat valmiit 9.3.2017. Ensimmäiseen ryijyyn solmitun villalangan kokonaispaino oli 0.9 kg ja seuraavan ryijyn kohdalla lukema oli 1.2 kg. Ripustimme uusimman tulokkaan ylpeänä seinälle, sen luonnolliseen olotilaan ja korkkasimme kuoharin. Siinä se nyt oli. Valmis. Tovin tutkiskelimme ryijyä hiljaisuudessa, jonka jälkeen luettelimme omat lempikohtamme siitä. “Toi on must ihana, miten toi oranssi ja vaaleenpunane niinku liukuu toisiinsa”. “Tää on mun lempparikohta”. “Tää tässä on kyl kans tosi kivan näköne”. “Oikeestaan tykkään kaikesta, mikä näkyy tästä alas päin”. Ryijy näytti hyvältä ja pienen totuttelun, maistelun ja sulattelun jälkeen totesimme, että ryijy on todella onnistunut.

Teosten lopputulemaa ja sitä, miten paljon ne muistuttaisivat alkuperäisiä kuoseja, oli minun vaikea ennakoida. Runsaiden väriyhennysten vuoksi oli hankala arvioida, mihin suuntaan kuosi muuttui. Myös muutamat lankakompromissit vaikuttivat lopulliseen värimaailmaan, kun juuri oikeaa väriä ei aina ollut saatavilla.

Ensimmäistä ryijyä varten hankimme suurimman osan langoista kaupasta värikartan avulla, jolloin värit olivat aivan samat kuin alkuperäisessä luonnoksessa.

VÄRIEN SINFONIA, 2016

Koska molemmissa ryijyissä esiintyi paljon samoja värisävyjä, päätimme seuraavassa ryijyssä hyödyntää ensimmäisen ryijyn jämälankoja. Toisen teoksen kohdalla nukkakombinaatiot rakentuivat siis sen mukaan, mitä lankoja meiltä löytyi jo entuudestaan. Tämä näkyy ryijyn lopputuloksessa siten, että kakkosryijyn värialueet ovat monisävyisempiä, kuin ensimmäisen. Sen sijaan, että värit olisi ostettu erikseen, eri sinisen sävyt tehtiin nukkakombinaatioilla, jotka sisälsivät sinistä, lilaa ja harmaata eri suhteissa toisiinsa.

Lopputulokseen olemme molemmat enemmän kuin tyytyväisiä. Ryijyt ylittivät kaikki odotuksemme. Koska myös yhteistyömme toimi erinomaisesti, aiomme jatkaa ryijyjen suunnittelua myös tulevaisuudessa. Mummi toteaa etenkin teosten värivalintojen olevan onnistuneet. Siksi ensimmäisen ryijyn mummi nimesi Värien sinfoniaksi. Toiselle ryijylle annoin nimeksi Namu. Se viittaa teoksen herkullisiin väreihin, sekä minun, eli Nanan, ja Mummin yhteistyöhön.

Nyt osaan arvioida paremmin, millainen on lopputulos, kun katson ryijyn nukkakarttaa. Työskentelyn aikana ymmärsin, millaisia ja kuinka tiheitä värivaihteluita ja nukkakombinaatiota erilaiset efektit vaativat. Hahmotan paremmin, miten kartta tulee rakentaa, kun tavoitteena on pehmeä väriliuku, tai hieman jyrkempi värien kohtaaminen ryijyssä.

Parantamisen varaa on nukkakartan visuaalisessa suunnittelussa. Vaikka toisen kartan toteutus oli jo selkeämpi kuin ensimmäisen, niin silti se tuotti edelleen väärinkäsityksiä. Seuraavaan karttaan kehittelen selkeät symbolit ja vähennän sen värikirjoa. Suurin osa epäselvyyksistä johtuivat siitä, kun muutamat värit muistuttivat liikaa toisiaan ja ne menivät helposti sekaisin keskenään.

NAMU, 2017

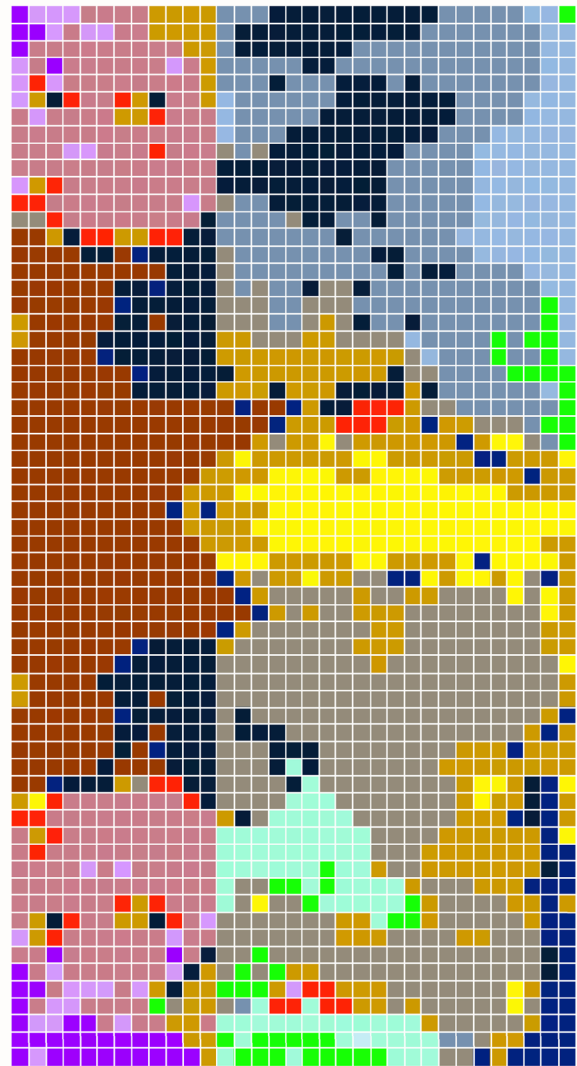

4 RYIJYSTÄ TEKSTIILIRELIEFIIN

Ryijyjä tehdessä pohdin, mitä kaikkia muita materiaaleja voisi solmia samalla tavalla pohjakaaseen. Päätin tehdä kokeiluja eri tyyppisillä kankailla. Ensin leikkasin kankaat eri levyisiksi suikaleiksi, jonka jälkeen solmin ne kanavakankaaseen. Kanavakangas oli materiaaliltaan puuvillaa, jonka langan tiheys oli 1,3 lankaa/cm. Solmimista varten ostin materiaalit kirpputoreilta. Tavoitteeni oli löytää mahdollisimman monipuolisia kangasmateriaaleja ja hahmottaa, mitkä niistä soveltuvat parhaiten käyttötarkoitukseeni. Ostin ohuita, laskostuvia, verkkomaisia, paksuja, kiiltäviä ja mattapintaisia.

4.1 LUONNOSTELU

Ensimmäistä teostani varten en tehnyt uutta luonnosta, vaan tein sille nukkakartan mummin kanssa toteutetun kakkosryijyn kuvion pohjalta. Jokainen solmu oli siis ennalta määrätty, kuten myös ryijyjä tehdessä. Kuten Uhra-Beata Simberg-Ehrströmin ryijyt, tämäkin teos haki vesiväriluonnoksen pehmeää liikettä tarkan kartan määrittäessä solmujen järjestyksen.

Toista teosta varten suunnittelin luonnoksen vesiväreillä. Valitsin ensin kankaat, joita aioin käyttää työssäni, ja sen jälkeen toteutin luonnokset kankaiden määräämällä värikartalla. Luonnostelin useita versioita siitä, miten eri väriset kankaat asettuisivat kanavakankaalle. Valitsin näistä mieluisimman asetelman ja aloitin solmimisen maalausta noudattaen. Inspiraationa tämän kaltaiselle työskentelylle oli Eva Brummerin tapa toteuttaa teoksensa siten, että ohjenuorana toimi vain suuntaa antava vesiväriluonnos.

Kolmatta teosta varten en suunnitellut luonnosta tai toteuttanut solmukarttaa. Aloitin työskentelyn valitsemalla ensimmäisen kankaan, josta rakentuisi teoksen pääelementti ja -väri. Halusin kokeilla työstää teosta vapaammin ja tavallaan antaa kuvion muodostua itsestään, sen sijaan, että olisin toteuttanut ennalta suunniteltua sommitelmaa. Työstin ensin tämän osuuden pohjakan-
kaalle, jonka jälkeen väri kerrallaan rakensin loput teoksesta sen ympärille.

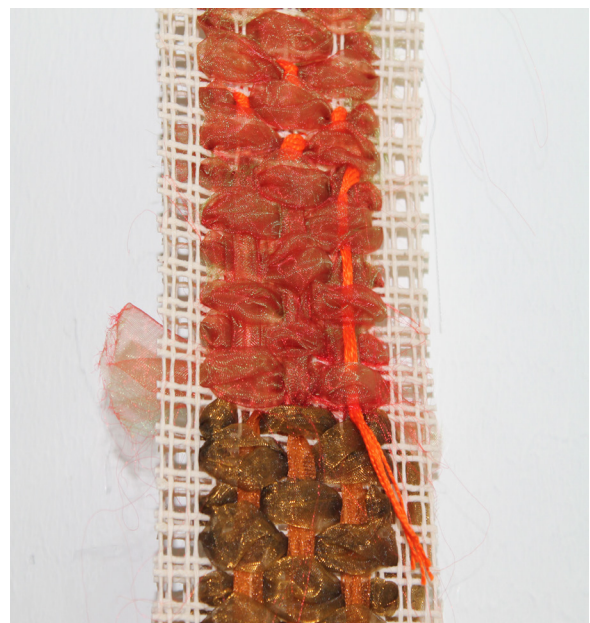
4.2 TYÖSKENTELY

Ensimmäinen teos oli liian tiiviiden rivivälien vuoksi työläin toteuttaa. Osa solmittavista kankaisista olivat niin paksuja ja jäykkiä materiaaleja, että väliin olisi tullut jättää ainakin yksi tyhjä rivi. Toisaalta silloin lopputulos olisi kuvion puolesta ollut huomattavasti pelkistetympi. Nyt pinnasta tuli monivivahteisempi ja rikkaampi, mitä en osannut odottaa, kun materiaalina oli hennon vilalangan sijaan jopa ronskin oloinen materiaali. Kartan perusteella odotin lopputuloksen olevan huomattavasti yksinkertaisempi ja värialueiden rajojen paljon selkeämmät. Pinnan muodostumiseen vaikutti tässä tapauksessa myös se, miten kankaat venyivät tai purkaantuivat eri tavalla niitä solmittaessa. Etenkin pellavan tyyppinen harmahtava kangas tuntui levittäytyvän ihan joka paikkaan, niin teoksessa, kuin kodin nurkissakin. Valmis teos muistuttaa suuresti ryijyä tiiviin rakenteensa ja solmujen tasaisuuden vuoksi. Kangas materiaalina ei juuri pääse oikeuksiinsa tässä hieman liian tiukassa paketissa, verrattuna seuraavaan kahteen teokseen.

Toisen teoksen työstäminen ei ollut yhtä ennalta suunniteltua, kun solmukartan sijaan noudatin luonnosta. Se määritteli etukäteen pelkästään värien sommittelun, ei jokaista solmua erikseen. Tässä teoksessa päätin käyttää vain ohuempia, läpikuultavia ja helposti laskostuvia materiaaleja, sillä halusin lopputuloksen olevan hienostuneempi verrattuna ensimmäiseen teokseen, joka muistutti enemmän räsymattoa. Toinen syy materiaalivalinnalle oli se, että niiden pehmeä olemus linkittyisi selkeämmin vesiväriteemaan. Myös se, että koen näiden materiaalien työstämisen miellyttävämmäksi, oli osasyynä päätökseen. Näyttävät eri värejä heijastavat kankaat, jotka ovat molempien teosten ”pääosassa”, hankin Pietarista. Loput kankaista ovat kirpputoreilta hankittuja. Tässä teoksessa pääsin toteuttamaan niin sanottua tekstiiliveistämistä, kun tavoitteeni oli saada teoksesta mahdollisimman kolmiulotteinen. Tein muutamia kokeiluja täyttämällä kankaasta ommeltuja putkiloita vanulla, jämälangoilla ja kankaanpalasilla, mutta en kuitenkaan päätenyt käyttämään niitä teoksissani. Kokeilut olivat osittain onnistuneita ja ovat mahdollisesti osa jotakin seuraavaa projektia. Tässä työssä päätin toteuttaa kolmiulotteisuutta kontrastin avulla, joka syntyi suurien kangaslenkkien ja tasaisesti kirjottujen pintojen myötä. Ryijyn vaikutelma hävisi, vaikka rakenne on periaatteessa sama, kun ei oteta huomioon kirjottuja alueita. Teokset vaikuttivat kuitenkin keskeneräisiltä, kun pohjakangas pilkkotti mielestäni liikaa kankaiden väleistä. Tein muutamia kokeiluja peittääkseni pohjakankaan. Päädyin pujottelemaan kangasta pystysuunnassa alueille, jotka olin kirjonut. Käytin paikoitellen samaa kangasta, kuin mitä olin kirjonut vaakasuoraan ja joissakin kohdissa vaihdoin sen toiseen väriin. Kahden värin käyttö sai aikaan efektin, joka näytti kuin kangasalueet olisivat sekoittuneet toisiinsa.

Kolmannen teoksen suunnittelu- ja valmistusprosessi olivat kaikista vapaimmat, kun suunnitelmaa ei oikeastaan ollut edes olemassa. Teoksen lopputulos on eräällä tapaa tajunnanvirtaa, kun kankaat ja värit asettuivat siihen yhtä vapaasti ja spontaanisti, kuin vesiväri valuu paperilla. Ilman ennalta laadittua suunnitelmaa työskentely oli kuin värileikki, jota toteutin fiiliksen mukaan. Jonain toisena päivänä lopputulos olisi ollut erilainen. Tämä teos syntyi kuitenkin hieman hitaammalla tahdilla, kuin edellinen. Sen sijaan, että olisin vilkaissut luonnoksesta, mihin suuntaan seuraavaksi mennä, piti välillä pysähtyä pohdiskelemaan tulevaa siirtoa.

4.3 LOPPUTULOS

Määrittelen työskentelyni kaksi viimeistä tuotosta veistoksiksi niiden työskentelytekniikan ja lopputuloksen perusteella. “Veistos on kolmiulotteinen kuva, joka on joko kaikilta suunnilta katseltava irrallinen veistos tai reliefi (Taiteen pikkujättiläinen, s. 795. WSOY, 1995).” Tämän määritelmän mukaan tekemäni teokset voisi luokitella tekstiiliveistoksiksi tai vielä tarkemmin tekstiilireliefeiksi, sillä niitä ei pysty katsomaan joka suunnalta. Teokset esitetään seinää vasten, kuten taulut. Teosten veistosmaisuuden luo runsas kolmiulotteinen pinta, joka vaikuttaa virtaavan ulos pohjakankaasta. Tämä kuvaa vesivärin liikettä, joka on paperilla epätasaisesti levittyvä. Paperilla se ajoittain pakkautuu tummemmiksi ja paksummiksi kohdiksi, joita edustavat teoksessa ne kaikista kolmiulotteisimmat alueet. Kuten ryijyjen kuvioita suunnitellessa käytetyt akvarelli-luonnokset, myös tekstiileissä värialueiden liike vaikuttaa hallitsemattomalta ja sitä kautta luonnolliselta. Sääntöjen sommittelu puuttuu ja kokonaisuus on värimaisema, jossa väri syrjäyttää viivan ja esittävän muodon. Myös työstötekniikka viittaa veistokseen, kun se muistuttaa eräällä tapaa muovailua. Pinta syntyy eri levyisiä kangassiivuja solmimalla, sekä solmujen kokoja vaihtelemalla. Ensin solmin isoja lenkkejä harvakseltaan, jonka jälkeen tulee tiukkaa ja tiheää lenkkiä, mikä saa aikaan liikkeen tunnun syntyvässä pinnassa. Ensimmäisen teoksen nimi on Riikinkukkokivi, toisen on Meripihka ja kolmas on nimeltään Topaasi.

Lopputulokset, jotka miellän vasta luonnoksiksi niiden ollessa vasta kokeiluja, muistuttavat tauluja siltä osin, että ne on rajattu tiukan neliön muotoon. Luonnoksista seuraava askel on lopullisen teoksen toteuttaminen, jonka muoto olisi vapaampi. Se toteuttaisi paremmin mielikuvaa valuvasta ja virtaavasta tekstiilistä, joka elää seinällä. Tavoitteeni on saada aikaan vielä vahvempi kolmiulotteinen efekti, joka toisi selvemmin mieleen veistoksen, eikä taulun. Kun teoksen koko kasvaa, uskon että myös lenkkien tulee olla suuremmat, jotta lopullinen tekstiili olisi yhtä vaikuttava, kuin sitä varten tehdyt pienemmät kokeilut. Lenkkien kokojen suhteella teoksen pinta-alaan on iso vaikutus. Jos kolmiulotteisuus lopullisessa tekstiilissä olisi samaa luokkaa kuin kokeiluissa, se muistuttaisi jotakin hillitympää efektiä ja lopputulos jäisi latteaksi. Tavoite on, että kangas pursuaa ja tunkeutuu ulos seinästä, eikä peitä sitä kuin sammal kiveä.

Topaasi, 2017

Meripihka, 2017

Pohdin mahdollisuuksia toteuttaa lopulliselle teokselle metallisen kehikon, joka toimisi pohjarakenteena tekstiilin alla. Kiinnittäisin valmiin seinävaatteen ompelemalla sen kanaverkon tyyppiseen materiaaliin, jolloin tekstiili olisi mahdollista asetella kolmiulotteiseen muotoon. Uskon, että se antaisi teokselle vahvasti veistosmaisen rakenteen, jossa olisi enemmän liikkeen tuntua. Lopputulos saattaisi olla mielenkiintoinen, kun tekstiili olisi esitetty materiaalille epätyypillisessä muodossa. Esitystapa saattaisi luoda vaikutelman jopa täysin eri materiaalista. Sellaisesta materiaalista, joka ei luonnostaan laskostu, vaan se muovailtaan muotoonsa. Seuraava kokeiluvaihe voisi olla patsaaksi muotoilu. Tätä en tosin koe yhtä mielenkiintoisena ja kiehtovana kokeiluna, kuten muovailtavan pohjarakenteen. Veikkaan, että tekstiilin solmurakenne ja kangaslenkit esittäytyvät edustavammin seinällä ja luovat siten arvokkaamman ja näyttävämmän vaikutelman. Toisaalta kiehtova ajatus on myös se, että kanavakangas kaavoitettaisiin etukäteen, jolloin lopussa valmis tekstiili ommeltaisiin muotoonsa ja aseteltaisiin kehikon päälle.

Aion jatkaa työskentelyä myös ensimmäisen kokeilun parissa. Tarkoitukseni on perehtyä suunnittelemaan toimiva solmukartta, kun solmittava materiaali on kangas, eikä villalanka. Seuraavaksi toteutan solmukartan suuremmilla riviväleillä ja vaihdan paksuimmat materiaalit ohuempiin. Kiinnostavaa olisi tehdä myös lisää kokeiluja omien luonnosten ja maalausten pohjalta suunniteltujen mallien parissa. Haluan tutkia eri muotojen, rastereiden ja materiaalien toimivuutta solmitussa seinävaatteessa. Solmukarttojen suunnittelussa pyrin toteuttamaan myös Meripihka ja Topaasi tyyppisille teoksille valmiit kartat. Näiden suunnittelussa tulee ottaa huomioon kangaslenkkien eri leveydet, pituudet ja tiheys: Mitä tiheämpää ja pidempää lenkkiä, sen kolmiulotteisempaa. Pidemmät lenkit harvakseltaan taas luovat matalamman pinnan, mutta ylettyvät pohjakankaalla alemmas. Tämä täytyy huomioida myös alla olevia rivejä suunniteltaessa. Kartan suunnittelussa ja toteutuksessa on minulla runsaasti kehitettävää. Koen sen mielenkiintoisena projektina ja uskon kokeilujen ja lopputuloksen johtavan uusiin ulottuvuuksiin omassa työskentelyssäni.

Riikinkukkokivi, 2017

5 YHTEENVETO

Opinnäytetyöni myötä opin paljon ja pääsin käsiksi työskentelytekniikkaan, jonka parissa aion jatkaa vielä tulevaisuudessakin. Prosessin myötä syntyi paljon uusia ideoita ja innostus aihetta kohtaan kasvoi loppua kohden, kun pääsin työstämään kokeellisempia seinävaatteita, sekä kehittämään niiden pohjalta toteutettavaa lopullista teosta.

Tämän kaliiperin yhteistyökuvio mummini kanssa, jossa toimin suunnittelijana, oli itselleni uusi kokemus. Kun on tottunut yleensä työskentelemään itsenäisesti alusta loppuun, vaati kompromisseihin totuttelu hieman sulattelua. Ei kuitenkaan paljon, sillä olimme mummin kanssa koko matkan melko samoilla linjoilla. Muutos verrattuna siihen, että ei voi täysivaltaisesti työskennellä oman pään mukaan ja silloin kun huvittaa, vaan piti ottaa huomioon toinen osapuoli suunnitelmissa ja aikatauluissa, muutti työskentelyn luonnetta. Tämä ei kuitenkaan ollut negatiivinen muutos, vaan toi uusia ulottuvuuksia prosessiin. Ryijyn solmimisen ollessa pitkä prosessi, toinen silmäpari kommentoimassa ja pohtimassa työn edistymistä ja seuraavia askeleita, oli hedelmällistä. Yksin työskennellessä lopputulos olisi ollut erilainen ja mahdollisesti huonossa mielessä sellainen. Toisen ryijyn kohdalla, värien loppuessa, mummin ehdotukset rohkeista lankavalinnoista eivät olisi tulleet itselleni mieleenkään.

Itselle oli tärkeää olla mukana yhteistyöprosessin alusta loppuun ja osallistua ryijyn solmimiseen. Koen lopputuloksen merkityksellisemmäksi, kun olen osa myös sen toteutusta, eikä vain suunnittelua. Ainakin opinnäytetyöni teosten kohdalla ajattelen kuvioiden luonnostelun ja suunnittelun olleen samalla valmistautumista niiden toteutukseen. Nautin käsillä työskentelystä ja tekstiilin valmistumisen seuraaminen rivi riviltä on osa kokemusta. On jännittävää, miten oma luomus rakentuu hiljalleen ja välillä yllättää, kun jokin asia paperilla ei olekaan sama asia ryijyn pinnalla. Hidas värileikki langoilla oli meditatiivista ja palkitsevaa. Sama elämys toistui myöhemmin kankailla solmiessa.

Innostuin myös kankailla solmimisesta ja aion ehdottomasti jatkaa tämän tekniikan parissa työskentelyä ja kehitellä uusia kuvioita ja pintoja. Ehkä yhdistän langoilla ja kankailla solmimisen yhteen teokseen.

Kun työskennellessä on oppinut ja oivaltanut paljon uutta, on myös syntynyt lukuisia uusia ideoita. Jos nyt suunnittelisin uudestaan nuo alun 20 ryijykuviota, ne olisivat varmasti todella erilaiset verrattuna siihen, mitä tuli tehtyä. Lopputulosta pidän kuitenkin menestyksenä ja olen enemmän kuin tyytyväinen siihen. Koska työskentely mummin kanssa toimi näin mallikkaasti, jatkamme sitä varmasti tulevaisuudessakin ja luvassa on lisää ryijyluomuksia. Uskon, että opinnäytetyöni oli alku työskentelylle, joka tulee jatkumaan vielä pitkään.

6 LÄHTEET

Kirjalliset lähteet:

Sopanen, Tuomas & Willberg, Leena 2008: Ryijy elää s.13-15. Lönnberg Print.

Sopanen, Tuomas & Willberg, Leena 2008: Ryijy elää s. 29-56. Lönnberg Print.

Toikka-Karvonen 1971: Ryijy s. 353-355. Otava, Helsinki.

Toikka-Karvonen 1971: Ryijy s. 378. Otava, Helsinki.

Taiteen pikkujättiläinen, s. 795. WSOY, 1995.

Internet-lähteet:

Wikipedian www-sivusto. <<https://fi.wikipedia.org/wiki/Ryijy>> 24.3.2016.

Helsingin Sanomat. <<http://www.hs.fi/muistot/art-2000002625537.html>> 17.4.2017

Antiikki ja design. <<http://antiikkidesign.fi/uutiset/ryijy-uudistui-moderniksi>> 17.4.2017

Painamaton lähde:

Rajala, Marjatta 2017: Haastattelu

Kuvamateriaali:

4. sivu, Eva Brummerin suunnittelema ryijy. < http://www.jyvaskyla.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/jyvaskyla/embeds/jyvaskylawwwstructure/75729_TS200_Brummer_Kesayo.jpg > 20.4.2017

4. sivu: Uhra Simberg-Ehrströmin suunnittelema ryijy. < <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/564x/5c/89/13/5c891341a30ed524c4e98df951d91151.jpg> > 20.4.2017

6. sivu: Kukkasjärven suunnittelema teos. < https://flockler.com/thumbs/3366/ryijy4_s638x0_q80_noupscale.jpg > 20.4.2017

Muu kuvamateriaali: Anastasia Poljatschenko